

DOMOLJUB

Izhaja siveč vsak prvi
in tretji četrtak meseca.
Ako je ta dan praznik,
izide dan poprej. Cena
mu je 80 kr. na leto.
Inserati se sprejemajo in
plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo:
Uredništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Semeniške ulice
št. 3. Naročnina in inserati
pe: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitar-
jeve ulice št. 3.

Štev. 17.

V Ljubljani, dné 3. septembra 1903.

Leto XVI.

Dné 10. septembra na volišče!

Dne 10. septembra imajo volilci sodnih okrajev: Ljubljana, Vrhnika, Litija, Zatičina, Ribnica in Velike Lašče namesto odstopivšega svetnika Vencajza voliti novega poslanca za državni zbor.

Zaupni možje tega volilnega okraja so imeli v Ljubljani posvetovanje, koga naj izbero za ta prevažen posel. Jasno je bilo, da more biti zastopnik katoliško-narodnih volivcev le tak mož, ki v vseh točkah prisega na program katoliško-narodne stranke. Biti mora torej mož katoliškega prepričanja, narodnega slovenskega mišljenja; prijatelj mora biti ljudskega združnega gibanja in splošne volivne pravice, skratka: srce mora imeti za naše ljudstvo, za našega kmeta.

Vodstvu katoliško-narodne stranke se je posrečilo najti takega moža. Ta mož je

dvorni svetnik Franc Šuklje.

Ko so prišli prvi glasovi v javnost, da namerava katoliško-narodna stranka kandidirati dvornega svetnika Franceta Šukljeja v državni zbor, so nekateri zmajevali z glavo, češ, Šuklje je bil vendar do sedaj pristaš liberalne stranke in tako prepojen s pogubnimi načeli te ljudstvu sovražne stranke, da ne bo mogel biti dober

zastopnik katoliško-narodnih volivcev, četudi sprejme njihov program. Toda tisti, ki dvornega svetnika poznajo bliže, so kmalu razpršili vse dvome in predsodke. Franc Šuklje je bil res nekdanj pristaš liberalne stranke; toda nadarjeni mož je že pred veliko leti uvidel, da ta stranka ni prijateljica ljudstva, in da voditelji te stranke s svojo politiko tirajo slovensko ljudstvo v pogubo. Zato pred nekaj leti niti kandidature za državni zbor, katero mu je ponudila ta stranka, ni hotel iz teh rok sprejeti. Polagoma, a dosledno se je mož približeval katoliško-narodni stranki. Tudi v verskem oziru je dvorni svetnik že pred veliko leti temeljito izpremenil svoje nazore in le želeti bi bilo, da bi vsa naša inteligenca bila tako vzorna v spolnovanju krščanskih dolžnosti, kot je dvorni svetnik Franc Šuklje. Pri teh razmerah vodstvo katoliško-narodne stranke ni moglo in ni smelo imeti nobenih pomislekov; z mirnim srcem se je odločilo in ponudilo kandidaturo dvornemu svetniku Šukljeju v trdnem prepričanju, da bo težko našlo vrednejšega in sposobnejšega moža. Dvorni svetnik Franc Šuklje je tako visoko izobražen v vseh strokah človeškega znanja, tako temeljito podkovan zlasti v gospodarskih vprašanjih, tako delaven in vnet za gospodarski napredek našega kmeta, da si boljšega zastopnika svojih

koristi na Dunaju volivci ne morejo žeteti. Zato pa bodi za 10. septembra geslo:

naš kandidat je Šuklje.

Res so nastavili volitve na tak čas, ko imate kmetovalci dosti dela, liberalni učitelji pa dosti časa, da ljudi begajo. Vi pa pokažite, da ste zavedni in da se ne daste odvrniti od nikakih zadržkov, ki vam jih na pot nastavljaajo. Volitev je najvažnejše delo ta dan! Vsi kot en mož k volitvi! Znano je, da se radi nekateri izgovarjajo: „Tudi brez mene bodo opravili.“ To ni res! Kdor pozna pomen volitve, ne govori take. Ko bi tudi zmaga ne bila odvisna od tvojega glasu, si vendar dolžan, da pomagaš k sijajni zmagi. Zmaga je pa tem sijajnejša, čem več glasov dobi kandidat. V volitvi se zrcali zavednost dotičnega okraja. Zato vsi na volišče! V par urah je vse opravljeno. Imejte vsaj toliko gorečnosti za svojo dobro stvar, kakor je imajo nasprotniki za slabo! Glejte, liberalci dobro vedo, da jim je marsikje nemogoče zmagati, pa vendar gredo volit. To je zavednost!

Prepričani smo, da boste volivci volivnega okraja: Ljubljana — Vrhnika — Litija — Zatičina — Ribnica — Velike Lašče pokazali svojo staro, izkušeno zavednost s tem, da boste dne 10. septembra t. l. prihiteli kot en mož na volišče in oddali svoje glasove kandidatu katoliško-narodne stranke, dvornemu svetniku Francetu Šukljeju!

Nekaj poduka za volitev.

I. Vsi, ki so v volivnem imeniku res zapisani, dobé na svoje stanovanje dve od okrajnega glavarstva izdani listini in sicer: 1. volivno legitimacijo ali izkaznico in 2. glasovnico. Legitimacija je ona listina, s katero se volivec na volišču izkaže, da je res opravičen voliti. Na njej je napisano ime in bivališče volivca, številka dotičnega volivnega imenika, kraj, dan in ura, kdaj se bo glasovanje pričelo in sklenilo. Jako važno je torej, da ta list dobiš gotovo o pravem času v roke; kajti ta list je treba pri volitvi pokazati in če ga kdo ne pokaže, ga komisija lahko izključi od glasovanja. Treba je torej paziti, da legitimacijo dobro shraniš in nikomur ne daš iz rok. Če bi najpozneje tri dni pred volitvijo izkaznice še ne dobil v roke, pojdi po

njo k županstvu, oziroma k okrajnemu glavarstvu. Glasovnica pa je listina, ki nosi pečat okrajnega glavarstva in na katero zapišeš ime kandidata, katerega hočeš voliti. Drugačna, kakor taka od okrajnega glavarstva izdana glasovnica je popolnoma neveljavna. Če bi kdo glasovnice pomotoma ne dobil, ali če bi se mu glasovnica izgubila ali pokončala, naj se oglasi za drugo glasovnico pri okrajnem glavarstvu ali županstvu, na dan volitve pa pri volivnem komisarju, kjer dobi novo.

II. Zapiši na glasovnico le to, kar treba, a to prav! Zato zapiši nanjo natančno in razločno ime, priimek, stan in bivališče kandidata, drugega pa nič! Torej: **Franc Šuklje, dvorni svetnik v Kanóji**. Ako kdo ne zna pisati, ali če slabo piše, naj da glasovnico podpisati domačemu gospodu župniku ali kapelanu.

III. Ne pozabi doma legitimacije in glasovnice!

IV. Podpisane glasovnice ne kaži nobenemu nasprotniku! Nihče nima pravice, jo od tebe zahtevati. Zgodi se lahko, da ti prečrta tvojega kandidata in zapiše nasprotnega, ali zamenja glasovnico! Torej: glasovnice ne iz rok!

V. Skrbi, da prideš na volišče o pravem času!

Živega odrli, z žebli našpikali in sežgali. V zgodovini linčanja se bo pač odlikovalo malo selo Devon, okraj Mingo. Polivinjen črnc je namreč napadel 14 letno dekletce, jo vjel blizu njenega doma in odnesel v bližnji gozd ter jo privezal k drevesu. Sosedom se je čudno zdelo, kam bi bila zginila, ter so jo šli iskat. Umirajoča je še mogla pojasniti položaj. Zasačenega črnuha je razkačeno prebivalstvo zavlčilo v vas in ga privezalo k drevesu. Potegnili so z njega obleko in mu v kožo nabili bodic, žebeljev, nožbeč, in drugih ostrih predmetov, med tem ko je nesrečnej zastoj prosil zdvijano druhal odpuščanja in milosti, ki mu je nazadnje še jezik odrezala. Nato so mu potegnili kožo s krvavečega telesa in si kosčke med seboj porandelili. S kuhinjskim nožem so mu potem izrezali še srce, posekali z rok in nog prste in vse odnesli — za spomin. Tako razmesarjeno truplo so slednjič polili z oljem in žrtev spremenili v kupec pepela. — Tako se dogaja v toliko hvalisani civilizirani Ameriki.

Velikanska nesreča v Ameriki. Iz New-Yorka poročajo, da se je v Portlandu zgodila strašna nesreča. Množica ljudi je na mostu preko reke Villamette gledala nekega moža brez rok, ki je plaval v vodi. Most se je podrl in nad 100 ljudi je padlo v vodo. 50 oseb pogrešajo, 25 oseb je težko ranjenih.

Listek.

Potokarjev sin.

(Priredil Sm. . .)

„Beži no, beži! Se že vidi, da ne razumeš. Dobil bom še enega hlapca. Sam bom pridelal, sam zmlal in sam prodal — to bo gotov dobiček. Potem bom pričel kupčijo z žitom in bom pokupil kmetom vse žito še na njivi in potem naj pa ta pritepenec melje kamenje ali pa drva.“

„A če bi se ti zmotil? Kaj pa slabe letine?“

„Le tiho bodi in brez skrbi. Vso stvar bom že tako uredil, da mi skoraj ne more spodleteti.“

In odšel je.

Z žalostnimi skrbmi v srcu je ostala žena sama doma; dobro je vedela, da se možu nihče ni smel vmešavati v načrte, in vendar je slutila, da mu bo korak, ki ga je naredil danes, v pogubo.

Kmalu potem je prišel Lojzek v sobo in pri-povedoval, kako dobro znajo oče streljati, da so dvakrat zaporedoma zadeli ravno vrh količa pri zatvornici. Mati je prebledela in se naslonila na zid . . .

Proti večeru je prišel Potokar domov; bil je nekoliko bolj vesel, kajti načrt se mu je posrečil. Od sv. Mihela dalje je bil najel velike njive. Vsedel se je za mizo in bobnal s prsti. Tudi z Miciko se je malo poigral. Slučajno je pogledal skozi okno in ko je videl, kako malo vode se je nabralo v tolmu od opoludne, se mu je to že zdela uganka. Šel je vun, izpustil vodo, ki se je nabrala in potem skrbno z verigo zaprl zatvornico.

Pri večerji je bil Potokar zopet zamišljen, čisto hladno je segal po jedi, tako popolnoma so ga obvladale misli. Venomer je imel oči uprte v isti kraj. Sedaj pa sedaj jih je nekoliko privzdignil, parkrat so se vjele njegove in njene oči, a mož je vedno umaknil pogled žalostnim ženinim pogledom.

Ko so otroke spravili spat, je nabasal Potokar svojo dvocevko in skoraj ljubeznivo potrkal svojo ženo po rami.

„Nikar se ne muči, Ana! Ko bo zagledal puško, potem se pač ne bo branil, to namreč dobro vé, da ga moja kroglja gotovo ne izgreši, ko bi mi hotel uiti ali pa me napasti.“

In odšel je v temno, tiho noč.

Žena je ostala sama. Vedela je, da bi bil vsak poizkus obdržati ga doma brez uspeha. Morala se je udati. Od minute do minute je naraščala njena nemirnost, srce ji je bilo hitreje in glasneje, kri ji je silila vedno bolj v glavo. Vsak trenotek je pričakovala strela, ki bi lahko prinesel nad dve rodbini toli nesreče in gorjá. Bleda kakor zid je stopila k oknu, ga odprla in prisluškavala. Po vsem životu se je vznemirjeno tresla. Končno ni mogla nič več strpeti, ni se mogla premagovati — poslala je deklo v sobo z otrokoma, sama pa je šla za možem. Kolikor mogoče tiho se je bližala kraju, kjer je bil na straži njen mož. Prišedši tja, se je skrila v grmovju, katerega je bilo ondi dovolj.

Slišala in videla ni nič; tuptam se je čul kak vik ponočnih ptic, v tolmu parkrat regljanje žab. Ura za uro je minula; a tihota je ostala neskaljena.

Ko se je pričelo daniti, je videla moža, ki se je priplazil izza grmičevja in šel naravnost k zatvornici. Preiskal je skrbno vse; na koncu se je izvil iz njegovih ust jezen, začuden klic.

V tem trenutku se je zlomila suha veja, na katero je stopila in Potokar je bliskoma pomeril svojo dvocevko v smer, odkoder je bilo čuti pokanje.

„Jezus, Marija!“ je zavpila prestrašena žena in kolena so se ji šibila.

Potokar je spoznal, da je bila njegova žena, ne pa pričakovani sovražnik; puška mu je omahnila, obledel je in se s hitrimi koraki bližal ženi:

„Koga iščeš tukaj?“ je prašal vznemirjen.

„Tebe, Martin!“ mu je odgovorila s tresočim glasom.

Potokarju se je razjasnilo čelo.

„No, no, ne jokaj takoj! Res si bila precej predrzna, ker je še skoraj tema.“

Žena se je že skoraj smehljala: „Kaj ne, saj ga ni bilo?“

Martin je skomizgnil z ramami in pokazal na tolmu: „Danes je še manj vode kakor včeraj.“

„Kaj pa zatvornica?“

„Vse tako, kakor sem sinoči pustil.“

„Hvala Bogu!“ je vzdihnila žena.

„No, sedaj pojdi, greva v hišo! Gotovo si truden. Malo se moraš spočiti.“

Žena je odhitela naprej. Ko je on zapiral vrata, je hitela ona v spalnico, zbudila deklo, ki je zaspala pri otrokih, in ji velela, naj gre hitro v svojo spalnico. Kmalu je prišel mož. Prvi pogled je bil na posteljo, a ta je bila — nedotaknjena. Začuden je pogledal ženo.

„Ana, ti nocoj nisi nič spala.“

„Nič“, je počasi odgovorila žena.

„Kje pa si bila?“

„Saj te vendar nisem mogla pustiti samega. Bila sem celo noč tam, kjer si me ravnokar dobil. Martin, kaj bi bilo, ako bi se ti bila prigodila kaka nesreča?“ je ljubeznivo dejala Ana.

„Kaj ne, Martin, da bo kmalu vse ravno tako kakor je bilo.“

Potokarju se je izvil iz prs globok vzdih: „Bog daj, da bi se kmalu, kmalu uresničili tvoje želje.“

II

Potokarjev sin, katerega so vsi okoličani imenovali navadno slikarčka, je bil star 13 let. Deček bistrega uma, zelo nadarjen, s črnimi lasmi, z obraza mu je odsevala neka miloba in rahločutnost.

Oče ga ni ravno posebno ljubil. Mislil je, da mora biti mlinarjev sin vedno v mlinu, privzdigovati vreče itd. a zato je imel Alojzij malo, da nič veselja. Potokar je mislil, da mu bo sin kdaj vreden naslednik. Vse si je prizadejal, da bi mu pustil posestvo v kolikor mogoče dobrem stanu in brez dolga. A v svojo največjo žalost je kmalu opazil, da sin nima veselja za mlinarja. Mesto da bi pokal z bičem, se vozil s hlapcem, lezel po mlinu, delal ob potoku sam mline, je sedel zamišljenec — kakor ga je oče neredkokrat imenoval — v kakem kotu in bral knjige, ki jih je mogel dobiti. Razun par nabožnih knjig in par koledarjev ni bilo v mlinu drugih knjig, kakor dve računski knjigi, kamor je zapisoval oče z ne baš ravno lepimi črkami in številkami svoje dohodke in izdatke. Pred „knjigami skrbi“ — kakor jih je oče imenoval — pa je imel sin precejšen strah. Alojzij je kmalu prebral vse domače knjige, enkrat, dvakrat. A ker sta bila z učiteljevim sinom prijatelja, mu je ta preskrboval knjige; razne pripovedi. Ure in ure je presedel potem deček sam zase v kakem kotu.

Ako pa je dobil v knjigah podobe, tedaj je bil pa same sreče kar ves iz sebe; zopet in zopet jih je gledal s zarečim očesom, zlasti barvane. Včasih je tudi poskusil sam kakšno narediti. Kmalu se mu je posrečilo in mati se ni mogla načuditi, kako more tako hitro in tako natančno naslikati konja, psa ali mačko.

Svinčnik je imel vedno pri sebi. In če ne bi bil učitelj prepovedal, bi bil mali slikarček gotovo kmalu poslikal vse bele hiše z ogljem. Ta ni pregledal nadarjenega dečka, čegar šolske slikarije so vzbujale občo pozornost. Alojzij je imel to čast, da je smel včasih pomagati svojim tovarišem.

Toda kmalu se je deček naveličal slikati samo iz knjig, hotel je kaj posneti iz narave same. Slikal je na vsak papir, star, umazan, vsejedno samo ako se je dalo kaj naslikati. Kmalu se je toliko izuril, da je znal naslikati zvonik, kak voz, mlin ali

pa most. Ljudje so se mu čudili in ga krstili za slikarčka.

Tisto jutro se je Potokar zleknil po postelji kar v obleki. Zadremal je hitro, a trdnega in blagodejnega spanca le ni bilo. Premetaval se je z jedne strani na drugo. Sanjal je.

Zdelo se mu je, da vidi krog tolmana nešteto množico vodnih podgan, ki pijejo toliko časa, dokler je kaj vode v tolmanu. Potem pa je šel dalje gori ob potoku. Tam je dobil Kopača, ki je pumpal z velikansko brizgalnico vodo iz njegovega potoka in jo brizgal na svoje travnike, kjer je padla vsaka kapljica na tla kot groš. Kopač jih je grabil z velikansko lopato skupaj in se mu škodoželjno in porogljivo smejal in ga dražil, da bi ga premikastil, a so ga hlapci zadržali. Potem se mu je zdelo, da je v njegovem mlinu vse tiho, da se nič ne melje. Videl je juda Levija, ki je prišel s tujimi možmi in pričel prodajati posestvo. Postajalo mu je vedno hujše, hitreje se je premetaval in vzbudil se je potu popolnoma premočen. Žena ga je vprašala, čemu tako stoče in tako plašno gleda.

Mož ji je povedal sanje.

„To ni nič; sanje so sanje.“ ga je tolažila žena.

Potokar si je zmočil glavo, da bi se vsaj nekoliko pomiril in odšel je na prosto. V tolmanu je bilo komaj do polovice vode; race so že čebljale po vodi. Zatvornica — ta je bila v redu in vendar — tako malo vode?! Noge so se mu tresle, moral se je nasloniti na ograjo. Skušal si je rešiti uganjko, a nobena pametna misel mu ni hotela v glavo.

Alojzij, ki ga je bila poslala mati za očetom, je šel ob potoku malo navzgor.

Kar naenkrat je začul Potokar: „Ha-ha-slikar, ha-ha!“ Stresel se je, od same jeze je obledel. Spoznal je hripavi glas žganjarčka Mihelna, ki je za frakelj žganja vedno in povsodi hvalil in priporočal Kopačevo robo. Nehote se je Potokar oprijel z jedno roko debele jabolkove veje, druga pa se mu je skrčila v železno-trdo pest. Hotel je slišati, kako bo zmerjal žganjar njegovega sina.

„Ha-ha slikar, ha ali iščeš vodo? Ha-ha, devet milijonov ali imate tolmun prazen ha-ha. Napeljite strešnico na mlinsko kolo! To bo veselje za tvojega očeta, ko bo povsod suša! Veš kaj, sedaj reci, naj te da za slikarja učiti, ker mlinar brez vode ne moreš biti. Ha-ha mlinar brez vode ha-ha!“

Potokar se ni mogel več premagovati. Vzrojil je. V dveh skokih je bil zraven sina, oči so se mu divje posvetile. Škrtal je z zobmi in gorje, ako bi bil dobil žganjarčka v roke!

Gorjanski konklave

ali: **Kako smo na gorah ugibali o volitvi novega papeža.**

(Ponatis iz „Mira“.)

Borov Zep, Bukov Honz, Žnidar Janez, Lip, Mirti in jaz — znana gorjanska šestorica! Gorjanca marsikdo iz mesta ali doline pogleduje zaničljivo. To smo videli mi, in včasih tudi občutili. Toda sklenili smo, in prisegli — mi šesteri gorjanci — da jim vrnemo. In posvetili smo jim, nižave sinovom: Nobenega poljanca ne sme noben drugače pogledati kakor čez ramo! O njih govoriti le zaničljivo in imeti jih za ljudi nižje vrste! Tako smo sklenili in tudi — držimo se tega vsi: Zep in Honz in Lip, Mirti in jaz.

„Salabolsko“, je rekel zadnjič debeli Bukov Honz, ko se je vračal iz mesta, „salabolsko me boli vrat, ne morem več sukati glave na njem! — Zakaj pa? — Ker sem po prisegi naši pogledal vsakega poljanca — čez ramo!“ — Živio vrl ud šestorice! Ponosen gorjanec! — Kako pa, — če si s kom govoril? — „Obrni sem mu hrbet, zasukal glavo nazaj, in meril ga zaničljivo, kakor je bilo sklenjeno!“

„Nič novega?“ ga vprašam.

„Ali bo papež kmalu izvoljen?“ ga vpraša Žnidar.

„Vprašajta kardinale! Ze dva dni sedijo v konklavu, pa se ne morejo zediniti.“

„Res malo dolgo traja, a vsaj nikakor ni lahko, odločiti se hitro za koga; stavim pa — da Rampolla ne bo papež!“ — se odreže Lip.

„Kaj? Stavil sem z Zepom, da bo Rampolla izvoljen. In jaz stavim še enkrat, če kdo hoče“, mu odvrne debeli Honz.

„Ti in tvoj Rampolla! Jaz stavim, kolikor hočeš. Rampolla naj ostane državni tajnik. Stari kardinal Oreglia pa bo naš sveti Oče. Tako pravim jaz!“ mu odvrne Zep.

Sedaj prileti Žnidar Janez. „Kaj, kaj! Ali mislite, da mora zmirom kak grof, ali drugi mogočen in znan mož biti papež? Ali med kardinali ni nobenega žnidarja? Ta naj bo enkrat papež!“

Strašanski smeh! Vse si je držalo trebuhe. — Žnidar, pa papež! Ha, ha...

Lip pristopi in reče: „Žnidar se že ne šika na sv. Petra stol. A iz kmečke hiše pa naj pride zopet en papež. Volitev papeža bi morala biti občna! Vsak veren sin cerkve naj ima pravico voliti. In gotovo bi bil papež zmirom iz kmečke hiše. Saj mi kmetje smo še prave trdne korenine rimske cerkve.“

Žnidar Janez skoči v Lipa. „Ali misliš, da je samo kmečka buča za papeža? Ali smo mi žnidarji preneumni? Kaj?“

„Žnidar pa nikoli ne sme biti papež! Če bi sveti Peter žnidar bil, bi ga Gospod ne vzel k sebi“, reče ježno Lip.

Nastal je hud prepir. Lip hoče papeža iz kmečke hiše, žnidar pa žnidarja! Moral sem priskočiti ter ju pomiriti: Kardinal Gotti, ta bi se najbolj podal za papeža. Ponižen je in menih! Tak je pa za vse, tudi za kmete in žnidarje. In tudi po najnovejših časnikih se najbolj imenuje.“

„Kardinal Di Pietro! Di Pietro“, zavpije sedaj Mirti. „Tako berem jaz v svojem časniku.“

„Rampolla bo. Jaz stavim, kolikor kdo hoče.“

„Oreglia bo prej ko Rampolla“, odvrne Zep Honzu.

„Gotti bo najbrže“, dostavim še jaz.

Lip in Žnidar se pa zopet kavsata. Žnidar me vpraša: Ali ni nobenega žnidarja med kardinali?“

„Teško! Morda je kateri žnidarjeve rodovine.“

„Ali pa postave“, brčne Lip zopet Žnidarja.

„Kmeta pa tudi ni nobenega“, zavpije Žnidar.

„Morda pa kmečke rodovine, rojen pod slamnato streho“, odvrne le bolj bojazljivo Lip ter gleda na me. Jaz sem bil v zadregi.

Smejati sem se pa moral prav iz srca čez ta gorjanski konklave. Pa nekaj mi šine v glavo: „Poslušajte, bratje!“ zakličem osorno, in vsi me pogledajo. „Predlagam, da si izmed nas vsak izvoli enega kardinala, o katerem naj trdi, da bo prihodnji papež. Saj ni nemogoče, da vendar kateri od nas pride na pravega. In tisti, ki bo uganil, tisti bo naš glavar, glava gorjanske šestorice.“

„Vrlo! Dobro!“ se kar oglasi debeli Bukov Honz.

„Rampolla bo! Tega kardinala vzamem jaz. Bode videli, on bo papež, jaz pa vaš — glavar!“

„O ti hudoba prevzetna!“ zakriči Žnidar. „Saj Rampolla ni žnidar. Ali res ni žnidarjev med kardinali?“

„Kmeta sin mora biti“, reče Lip, stopajoč trše k Žnidarju. — In Žnidar in Lip se zopet suvata.

„Mir in sloga!“ sem zopet moral zapovedati. — Pismonoša vstopi ter prinese časnike. Hipoma smo ga obsuli. „Papež še ni voljen, a za kandidate je imenovanih več kardinalov; in sicer 7: Rampolla, Oreglia, Vanutelli, Di Pietro, Gotti, Sarto, Svampa.“

„Izmed teh bo gotovo eden naš prihodnji papež; izvolimo si torej vsak enega, jaz si vzamem meniha Gottija.“

„Jaz pa Rampollo“ — se oglasi Honz ponosno. Začeli smo izbirati. Žnidar se vsaja in razsaja, da ne vzame nobenega, če ni žnidarja med njimi.

Lip podobno.

Moral sem zopet robato-gorjansko napraviti mir in po dolgi debati smo si izbrali: Bukov Honz — Rampollo. Borov Zep — Oreglio. Mirti — Di Pietro. Jaz Gottija. Za Žnidarja in Lipa ni bilo nobenega pravega — „To so samo grofi“, je vpil Žnidar.

Ze mu je hotel Lip zopet nekaj reči, da bi ga še bolj razdražil; a o pravem trenutku sem še zapovedal: „Trije kardinali še ostanejo, izvolita si hitro; Lip, vzemi ti Vanutellija, ta ima skoro največ upanja! Žnidar, ti pa si izberi ali Sarto-ja, ali pa Svampo. Oba sta patriarha!“

„Patriarha“ — se zavzame Žnidar. — „Teh pa nočem.“ Debelega Honza je pa to že malo jezilo, ter krepko zavrne sitnega Žnidarja: „Saj od tebe ne bo odvisno, kdo bo papež. Vzemi hitro enega. Saj mi volimo samo za zabavo!“

„In za glavarja!“ dostavim še jaz.

In še se je branil Žnidar Janez. Kaj početi?

„Vadlajmo!“, nas reši modri Lip. „Dajmo za Žnidarja oba kardinala v klobuk in on naj potegne enega ven.“

Dobro! Vsi smo prikimali. Sarto in Svampa smo zapisali vsakega na en listek in Žnidar potegne — Sarto.

Vsak izmed nas je imel svojega kardinala. Svampa je propadel.

„Jutri ob tej uri se zopet snidemo. Pismonoša bo prinesel časnike, in tam bomo zvedeli, kdo od nas ima papeža“, komandiram jaz, ker bil sem tedanji glavar šestorice.

„In kdo bo glavar naše gorjanske šestorice!“ pristavi še debeli Honz.

„Jaz bom; Jaz bom! Jaz bom!“ Vsak je hotel biti. Tudi žnidar je slovesno izjavil: „Jaz bom vaš glavar. Živio Sarto! Jaz bom vam že pokazal, in na te, Lip, bom posebno pazil. Živio Sarto! Sedaj mi je že vse eno. Ali je Sarto krojač ali ne!“ In razšli smo se.

Celo popoldne so odmevala imena — kardinalov po gorski vasici. Ljudje so kar strmeli. Vse je gledalo, vprašalo in se — smejalo.

Kdo bo imel prav? To vprašanje si je stavil vsakdo. Debeli Honze pa se je najbolj širokoustil, ker si je izbral Rampollo. „Rampolla bo papež! Jaz dobro vem, koga sem si izvolil!“

In v svesti si, da je on dobro „volil“, ter da bo on naprej glavar šestorice, se ga je še — navlekel. Žnidar pa je vpil, kamor je prišel: Sarto! Živio Sarto!

Drugi dan. Komaj sem popil kavo, že so prihrumeli k meni. Vsedli smo se. Glažek brinjevca smo izpili na zdravje vsak svojemu — papežu, ter čakali na pismonošo. Ura bija 10. Pismonoša vstopi. Vse skoči po koncu. Reva pismonoša obledi, izruvali so mu torbo. Le z največjo silo sem jo jaz rešil, izvzel ji častnik, ter ga še zloženega položil na mizo.

„Noben se ga ne sme dotakniti. Tiho! Vsedite se.“ Strogo sem jim zapovedal. Molčé ubogajo! To so vam bili trenutki! Nestrpnost čakanje! Žnidar Janez je koj trepetal. Sarto, Sarto, sem ga čul šepetati, pobožno — moliti.

Odprem — berem sam za se: — „Jožef Sarto, patriarh beneški, izvoljen papežem.“ — — Povem glasno: Izvoljen je — Sarto! Nepopisno, kakšen utis! Bliskoma je bil Žnidar Janez na mizi: Jaz, jaz, Žnidar Janez, jaz sem volil papeža. Če bi ga jaz ne volil, bi ne bil izvoljen —

„Jaz, jaz, Žnidar Janez, jaz sem vaš glavar! Moj Sarto, moj, je vaš papež.“

Lip se je tresel od jeze. Potegnil je Žnidarja raz mize. Tega mu ni privoščil.

„Ali je tvoj Sarto žnidar?“ mu reče pikro.

„Ali je morda kmet?“ mu zavrne žnidar.

„Tiho bratje!“ zapovem ogorčen jaz. Ne spodobi se za verne sinove cerkve, da bi se sedaj, ko je bil izvoljen novi naš sv. Oče, prepirali. Pozivljam vas vse, vrla gorjanska šestorica, zakličimo našemu novemu papežu krepko in iz celega srca: Živio Sarto! Živio Pij X.! Vsi so vstali in krepko je donel naš pozdrav novemu papežu. Vsi so bili ginjeni. Tudi Žnidar in Lip.

Jaz jim preberem še natančnejša poročila. In glej! Sarto je kmeta sin! In ime „Sarto“ je po našem: Žnidar! Lip in Žnidar Janez se oba jočeta, in jokaje se srčno objameta!

Politični razgled.

Dogodki v naši vladi.

Pri nas v naši državni polovici sedaj lepo počivamo in se veselimo ljubih počitnic in gledamo, kaj vse počno na Ogrskem. Tam se nimajo tako dobro kot mi. Poslanci so cel ljubi čas rogovili in obstrujirali. Ogrska obstrukcija je vrgla že dve ministrstvi, in gorje bo tudi nadaljnjim, ako ne bodo hoteli razrešiti zveze, ki nas še nekoliko veže, namreč skupne vojske. Ogrski državni poslanci hočejo imeti svojo vojsko z madjarskim poveljujočim jezikom. Ta zahteva je pehnila z ministrskega stolca celo grozovitega baron Khuena Hedervarija. Podal je namreč cesarju odpoved, kakor smo omenili že zadnjič. Dolgo se je vil na vse strani, ali nič ni pomagalo. Prej ni bilo miru, da se je moral umekniti. Cesar je bil sedaj na letenskem stanovanju v Išču. Ali sedaj je moral pretrgati počitnice in iti pogajat se za novega ministrskega predsednika. Sedaj že biva dalje časa v Budimpešti. Tam se ubija z ogrskimi politiki, z ogrskimi voditelji raznih strank in drugimi zastavnimi možmi. Ubogi vladar je toliko naporno delal, da je postal, kakor ravno poročajo, zelo nervozen. Vse delovanje je bilo do sedaj prazno. Členi liberalne stranke se trudijo na vse načine, da pregovore nasprotno stranko, naj odpusti svoje zahteve, češ ogrski poveljni jezik v vojski je za enkrat nesprejemljiv. Ako opozicija ne popusti, pravijo ti moške, ne dobi le-ta sploh nobenih ugodnosti, ampak vsi da se bodo združili zoper obstrukcijo. Liberalni voditelji svetujejo, naj se razpusti državni zbor, ako ne odneha opozicija. Te dni sprejema cesar razne moške. Do sedaj še nimamo nobenih jasnih poročil o rešitvi teh homatij. Stvari stoje prav slabo. Govori in ugiba se na vse strani, kako bi se storilo. Nekateri svetujejo, naj se sestavi nekakšno začasno ministrstvo pod načelnikom ministrom Lukáčem. Fejervari in Tisa sta pa mnenja, naj se obstrukcija zaduši kar s silo; razpusti naj se državni zbor, in razpišejo naj se nove volitve. Tretji pa mislijo, naj se vsa stvar pusti lepo pri miru, češ tako se bo kriza rešila sama po sebi. V teh zamotanih razmerah, ko ne more vlada ne naprej ne nazaj, si očitajo razni vodje, kdo je zakrivil to zmedenost. Krivi so pač mnogoteri, a pokoriti se more sedaj s svojim odstopom pač le baron Hedervary. O tem se govori, da popolnoma tudi sedaj ne bo miroval, ampak da bo vstopil v državni zbor in da bo navaden poslanec, ki bo v zboru deloval za svojo domovino. Med nasledniki tega barona se ime-

nujejo največ Vekerle, Apponi, potem pa tudi Sapari, Andrasi in Caki. Da bi se izbrali le res dobri in zmožni možje!

Prevrati na Srbskem.

Na Srbskem se gode že zopet čudne reči. Celo leto že prihajajo samo žalostna poročila, in tudi sedaj niso vesela. Od početka, ko je nastopil novi kralj, se je kazalo, da bo mir v deželi, ker so sprejeli kralja z vidnim veseljem. Toda ni bilo vse tako zdravo in uravnano, kakor se je takrat kazalo. Oni možje, ki so umorili prejšnjega kralja, so postali skoro edini gospodarji v deželi, in so pravzaprav vladali le oni sami. Med njimi in pa med drugimi, ki so bili zadovoljni tudi s prejšnjim kraljem Aleksandrom, se je vnel hitro razpor. Kralj se obrača na vse strani, a nobena stranka mu neče biti pokorna, in vsaka hoče vladati. Kralj je v velikih škripcih. Poleg vsega tega pa ga tare pomanjkanje denarja; njegove blagajne so prazne, drugi bogataši pa mu ne marajo nič posoditi, ker se boje, da bi ne dobili denarja nazaj, ker še ni utrjen njegov prestol. To je hudo, ker pravi vladar je le denar! Sedaj ima kralj Peter križ tudi z ministri. Vsi so mu odstopili. V teh homatijah si niso upali več dalje vladati. Ubogi kralj je moral odpoved seveda sprejeti in prevzeti sestavo novega ministrstva. A to je težavna stvar, zakaj hudo je vladati tam, kjer ni denarja, ne pokorščine, pač pa sam upor in nered. Novo ministrstvo se je s težavo zopet sestavilo. Ali bodo ti kaj bolj srečni, in kralj z njimi, bomo hitro videli. Sreče je res treba kralju Petru, zakaj sedaj je položaj jako resen zanj. Zarotniki se shajajo skrivej; čemu, se ne ve. Trdi se, da bo kralj odložil krono in zapustil s svojo rodbino Srbsko. Neki poročevalec trdi, da hoče odstopiti na korist svojemu sinu kraljiču Juriju. Dokler bi bil še mladoleten, bi namesto njega vladali regentje. Vse je prepričano, da se novi kralj ne bo mogel vzdržati.

Položaj v Bolgariji.

V Bolgariji je silno slabo za kneza. No tega si je kriv pač sam. Sedaj, ko se cela Bolgarija zanima za dogodke, se knez lepo sprehaja po evropskih letoviščih in mu ni mar za svoje ljudstvo. Zato pa ima od dne do dne več nasprotnikov doma. Ministrski predsednik Petrov je dal poslati po kneza, naj se nemudoma vrne, ali dobili niso nobenega odgovora. Sploh Ferdinand molči in ne dá glasu od sebe. In v tako resnih časih bi se moral vendar vsaj malo brigati. Zakaj Bolgarija se pripravlja na vojsko. Ministrstvo sicer ne naroča orožja javno in naravnost, temveč kupujejo posamezni polki, kar je potrebno. Vojska ladja odhaja vsak dan po dvakrat v Odeso, kjer nalaga utrdbe in obleko. V Zofiji so že dvakrat pregledali stanovanja, kjer bi za vojske stanovali vojaki. Načrt za vojskovanje je že v armadnih rokah. Določeno je že, koliko konj, žita itd., morajo prinašati posamezne občine. Neprenehoma dohajajo pošiljatve novih pušk. Tovarne izdelujejo patrone. Ves narod je v ognju za vojsko s Turkom, in ako pride do nje, bodo imeli poslednji že nekaj dela. —

Balkan.

Upori in nemiri na Balkanu so že ponehali, in mislilo se je, zdaj pa zdaj bo konec tem praskam in spopadom, ki so se večkrat ponavljali. Toda motili smo se, in zelo motili; sedaj je kar naenkrat izbruhnil popoln prevrat na Balkanu. Prevrat je tako silen, da dela sive lase raznim diplomatom. Zdaj je vsa bolgarska Makedonija na nogah. Prevrat je res hud. Brzobjavne žice so pretrgane, železnice so v mnogih krajih porušene, boj divja na vseh koncih in krajih. Najgrozovitejši čin je bil, ko so vrgli uporniki železniški most v zrak; na ta način so hoteli preprečiti dohod novih čet v monastirski okraj. Gibanje upornih čet mora biti zelo živahno, ker celo turška poročila priznavajo grozne novice. Precej je zasukal vso stvar umor ruskega konzula Rostkovskega, zakaj tega so umorili Turki kar meni nič tebi nič, brez vsakega povoda. Zato je zahtevala ruska vlada zadoščanja za to grozovito dejanje, kar bo Turčija tudi dala. Turčija dela z uporniki grdo, kar more, upornike pa to še podžiga, zato se dogajajo zelo čudne stvari. Iz vseh poročil, ki prihajajo vsak dan z bojišča, je posneti, da se upori vedno ponavljajo in da je včasih na strani vstajnikov, včasih pa na turški strani več ranjenih ali umorjenih. Za tlačene Makedonce se zanimajo vsi Balkanci. Srbi nabirajo zanje prostovoljce, Bolgarija se tudi giblje in vojaki se zelo navdušujejo za vojsko. Bolgarija za enkrat še ne napove Turčiji vojske, pač pa jo bo Turčija morala napovedati Bolgariji. Vsega tega pa konec tako hitro še ne bo. Da bi le bil takrat, ko bo, s r e č e n!

Junaška borba Hrvatov.

Mnogo se je semtertje govorilo in pisalo, da bo odstopil mladi ban grof Pejačević. Hitro je jel hoditi k svojemu predniku v Budimpešto, in koj so si tolmačili, da mu nekaj ni prav. Bilo mu res marsikaj ni povolji, posebno ne denarno pomanjkanje; res so mislili, da mora Hrvaško zadeti vsak čas bankerot, ako ne doseže primerne nagodbe z Ogrsko. Ob teh govoricah so prisodili Pejačeviću že celo naslednika, bil je to grof. Erdedi. No do zdaj še o spremembi ne more biti govora! — Med temi dnevi so se po več krajih vršile volitve v sabor. Vlada stranka je povsod postavila svoje kandidate in silovito pritiskala na volivce; zato je na več krajih tudi prodrila. Žalostno! Novi ban izvaja ravno tako pritiskanje kakor njegov zvesti sprednik. Razmere so res ostale pristarem. A boji se nadaljujejo vse eno. Pravična stvar mora enkrat vendarle zmagati. In narod je tudi še dovolj zaveden! V nekem kraju so hoteli vladni organi razobesiti mažarsko zastavo. Toda vsi ondotni prebivalci so se zavzeli za sveto narodno stvar, in niso pustili vihrati sovražne zastave. Tak narod ima gotovo bodočnost!

Anarhistični napad na francoskega ministrskega predsednika.

V Marsiliji je ustrelil neki laški delavec dvakrat proti vozu, v katerem se je peljal ministrski predsednik Combes, ki se je mudil ondi na učiteljskem posvetovanju. Ranjen ni bil nihče. Napadalca

so koj prijeli. Neki njegov tovariš, ki je slišal na ime Pikolo, je stal precej daleč stran, in je bil pripravljen za vsak slučaj, da bi pomagal svojemu tovarišu, ako bi sam ne izvršil svojega zlega namena. Tudi ta je streljal neki na predsednika. Oba napadalca sta že pod ključem; kronane glave so v večji nevarnosti, kakor pa naše, ki so priproste!

Ruska vlada o judih.

Zelo pomenljivo spomenico je izdala te dni ruska vlada o židih ali judih. V spomenici omenja vlada več dogodkov, ki se tičejo judov, potem pa pravi, da je protijudovsko gibanje zaradi tega tako živahno, ker judje tako silno pritiskajo na kristjane. Kjer je gospodar jud, pravi, je vsak človek velik revež. Tudi ako zemlja bogato obrodi in ima ljudstvo vsega v izobilju, se ljudstvo ne more oprostiti židovskih krempljev. Brez juda ne more rokodelci izvrševati svoje obrti, kmet ne obdelovati svojega polja. Zakaj, kakor naglo se kdo v stiski obrne do juda, je za celo življenje njegov suženj. S predrzno goljufnostjo si pridobi jud vsa zemljišča, zato lahko umetno dvigne ceno zemlji. Žid postane edini posredovalec med delom in kapitalom. Židje se znajo izogniti raznim zakonskim določbam, podkupavati uradnike, sploh so pri njem razmere, v kakršnih ne more potem živeti noben kristjan. — To izjavo je izdala ruska vlada, ker so se v zadnjem času prigodili veliki spopadi med kristjani in judi v Kišenevu. Tam so mahčili kristjani po judih, ker so jih le-ti silno stiskali. — Kaj takega bi izdala tudi lahko naša vlada, ker so v Galiciji razmere še veliko slabše kot na Ruskem. Tam na Galiskem imajo židje vse v rokah, denar in ljudi; potem pa delajo z deželo, kakor jim je ljubo. Ljudstvo izsesavajo kakor pijavke in vlada, namesto da bi se zavzela za krščanske prebivalce, še prav zelo simpatizira s tamkajšnjimi judi! Seveda ti imajo denar, denar je pa glavna stvar — zato si pa tudi naša vlada kaj rada malo prizanese.

Grozovita osveta. Pred kratkem prileti nekega dne neki cigan, z imenom Nikolaj Bozsura v največjem strahu k županu neke bližnje vasi pri Velikem Becskereku na Ogrskem. Revež prosi za božjo voljo, naj se ga usmilijo in skrijejo pred tolpo ciganov, češ da ga hočejo umoriti, ker jih je bil nekoč ovadil. Župan mu je preskrbel prenočišče v šoli in je cigane, ki so Bozsuro iskali, odpravil. Le ta je prenočil v šoli, a o njem ni bilo naslednjega dne ne sluha ne duha. Menili so, da jo je sam popihal. Pozneje pa se je resnica pokazala. Nesrečneža so zgrabili in odpeljali zvezanega njegovi rojaki, potem ko so ulomili vrata v njegovo bivališče. Ciganje so svojej žrtvi iztaknili najprej oči, potem izrezali jezik. Potem so pripognili dvoje akacij in navezali nanje na vsako po eno nogo nesrečnikovo, na kar so spustili. Telo je bilo vsled tega popolnoma razkosano. Orožniki iščejo krivce, da jih izroče pravici.

Dopisi.

Iz Velikih Lašič. Dne 10. avgusta zvečer je prišel nadvojvoda Jožef Ferdinand v Velike Lašiče, kjer so tačas imeli vojaki 27. polka vaje. Lašičanje so ga slovesno vsprejeli. Vas je bila v cesarskih in slovenskih zastavah, okna so bila lepo razsvitljena. Premnogo ljudi se je zbralo na vasi, kjer so nadvojvoda navdušeno pozdravljali z „živo-klici“.

Katoliško politično društvo za kočevski okraj je sklicalo dne 16. avgusta v Velikih Lašičah shod, katerega se je udeležilo do 500 ljudi. Tako velikanška udeležba pač priča, da je naše ljudstvo politično zrelo. Shodu je predsedoval g. deželni poslanec Jaklič, govoril pa je g. državni in deželni poslanec dr. Šustersiđ. Govoril je o državnem in deželnem zboru, o ogrski zahtevi radi madjarskega jezika v armadi, o splošni volivni pravici in naposled je gospod govornik pozval zborovalce, da naj 10. septembra pri dopolnilni državno-zborski volitvi združijo svoje glasove na kandidata katoliško narodne stranke dvornega svetnika Šukljeja. Na stotine moč je navdušeno pozdravljalo g. vodja katoliško-narodne stranke. Med govorom se je čulo večkrat viharno odobravanje. Shod je izrekel zaupnico katoliško-narodnim poslancem, z navdušenjem je bila sprejeta resolucija za splošno volivno pravico. Zborovalci so bili veseli in zadovoljni, da so slišali svojega poslanca. Prosili so ga, da bi še kdaj prišel v Lašiče na shod, kar je g. poslanec tudi obljubil. Upamo pa tudi, da bodo zborovalci zvesti dani besedi, ter bodo vsi prišli 10. septembra na volišče volit g. Šukljeja. Hranilnica in posojilnica v Velikih Lašičah deluje še-le 5 mesecev, a si je v tem kratkem času pridobila popolno zaupanje pri ljudeh. Zato vlagajo vanjo pridno svoje novce. Vloge se obrestujejo po 4%, od sto. Vendar omeniti moram, kako napačno je, ako kdo ne naloži svojega denarja v hranilnici, ampak ga ima doma, kjer je denar mrtev in ne nese nikakega dobička. Pa še kaka nezgoda se lahko pripeti, kakor se je pred kratkim zgodilo v Dvorski vasi. Neka žena je imela svoj denar, blizu 800 K, zaklenjen z omarici. Ko ni bilo nikogar doma, se

priplazi tat v sobo in ukrade ves denar. Za spomin je pustil le prazno denarnico. Doslej tatu še niso dobili. Sicer imamo sočutje z ženo, vendar to naj bo opomin, da denar dobro shranite! Najboljše je, če ga vložite v hranilnico, saj če ga potrebujete, ga lahko vzdignete, kadar hočete. — Napačno je tudi, ako se kdo sramuje iskati posojila pri posojilnici, ampak ga išče rajše pri kakem „možu“, kjer pa mora navadno višje obresti plačati kakor v posojilnici. Znani so slučaji, ko so dolžniki morali plačevati po 7, 8 ali pa še več od sto. Sedaj ni treba tega več, pri laški hranilnici in posojilnici se dobi posojilo po 5% bodisi na vknjižbo bodisi na poroštvo. Razun tega dela posojilnica zadolžnice in vse izjave, ki so pri vknjižbi potrebne, zastonj. Namen hranilnice in posojilnice je edino koristiti ljudem.

Prav tako kakor hranilnica napreduje tudi kmetijsko društvo. Vendar še bolj bi napredovalo, ako bi vsi udje izpolnjevali svoje dolžnosti. Udje, oklenite se tega za vas prekornega društva, kupujte edino le v zadrugi. Kajti potem bo mogoče, da boste še cenejše kupovali. V edinosti, v slogi je moč! Ako bote skupaj držali, ako bote vsi v društvu kupovali, bo to vam samim v korist. Cene bodo padle in kar je dobička, pripada vam. Ako kdo obrekuje, ne vrjemite. Če hočete kaj izvedeti ali povedati, obrnite se do načelstva, ki je vedno pripravljeno iti vsakemu na roke.

Iz Slavine. Dne 15. avgusta smo imeli pri nas zopet izvanredno slovesnost. Cerkveno blagoslovljenje je že tako, kar privabi k Materi Božji mnogo ljudi iz cele fare. Letos je pa bilo še blagoslovljenje novega križevega pota. Splošno priljubljeni a žal nevarno bolni g. župnik hočejo Marijo takorekoč z gorečnostjo za čast božjo in Njeno slavo prisiliti, da jim izprosi ljubega zdravja. Naročili so za starodavno tukajšno Marijino svetišče nov križev pot, krasno tirolsko delo trdke Martiner iz St. Ulrich-Gröden. Delo je vzbuknjeno in iz lesa izdolbeno. Obrazi raznih podob so na vsaki postaji krasno umetniško izdelani. Lepo se podajo tudi mali angelčki, na vsaki postaji po dva, noseči razno orodje Jezusovega trpljenja v rokah. Prevladuje mnenje, da je malo križevih potov na Kranjskem, ki bi prekašali po umetnosti naš križev pot. Le pisava na postajah malo kazi umetnost in razodeva, da je umetniku slovenski jezik tuj, kar edino je obžalovati.

To krasno delo blagoslovili so omenjenega dne vlč. g. o. Cornelius Petrič iz Novega mesta. V svečanem sprevodu med pritrkavanjem zvonov nesli so vrli mladeniči izobraževalnega društva 14 postajnih tabel v kolikor mogoče snažno pobeljeno in po-

slikano starodavno baziliko, kjer se je izvršilo blagoslovljenje. Le nekaj smo opazili pri izobraževalnem društvu. Nima namreč še zastave. Kako bi bilo lepo, ko bi tudi udje izobraževalnega društva se lahko zbirali pod svojo zastavo. Dobra volja vse premaga.

Postaje so spremljale dekleta Marijine družbe z zastavo in nekatere celo z venci na glavah in z gorečimi svečami v rokah. Odkar je lepa družba ustanovljena, so dekleta ob tej priliki še le prvokrat slovesno nastopile kakor v opomin, da jih čaka v družbi le pot križa in trpljenja ter zaničevanja od strani nasprotnikov.

Po blagoslovu so g. o. frančiškan v lepem govoru razložili pomen in korist sv. križevega pota. Srčna hvala jim za blagi trud. Hvalo izrekamo tudi blagorod. g. nadučitelju Frančišku Verbiču, ki je kot vodja cerkvenega petja se zelo potrudil, da se je slovesnost tako lepo izvršila. Dokaj težko latinsko mašo so vseskozi peli priprosti kmečki pevci in pevke pod njegovim spretnim vodstvom tako dovršeno, da smo mislili, da nismo na kmetih, temuč v kakem večjem mestu. Dal Bog, da bi bili vsi orgljavci tako vestni!

Kakor je bilo dopoldne vse lepo in veličastno, enako je bilo popoldne žalostno. Blage dekleta Marijine družbe spremile so k večnemu počitku svojo prvo zamrlo sestro. Videlo se je pri sprevodu, kako tekmujejo med seboj, kako bi skazale večjo ljubezen pokojni. Spletle so iz svežih rož lepo število krasnih vencev, katere so nesle lepo oblečene z venci na glavah pred krsto. Tudi dekleta Marijine družbe iz Trnja so pokojni darovale lep venec in jo počastile z zadnjim spremstvom k večnemu počitku. Srčna hvala za to ljubav kakor tudi za globoko v srce segajoče žalostinke, katere so zapele prav lepo pred hišo, v cerkvi in ob grobu. V spodbudo dekletom Marijine družbe, kakor tudi onim, ki še premišlujejo, ali bi vstopile v Marijino družbo ali ne, spregovorili so vlč. g. Alojzij Železnik, kurat v Trnju, poleg sv. pisma nekaj srce pretresujočih besed, kar je vsem pričujočim, tudi krepkim možem privabilo solze v oči. Pokojno so spremili k večnemu počitku štirje duhovniki in ker je bil ravno praznik, vdeležilo se je pogreba razun dveh Marijinih družb še veliko drugih ljudi, tako da je bil pogreb pokojne res veličasten. Vsi, ki so ga videli, rekli so, da tako lepega sprevoda v Slavini še ni bilo. Dekleta Marijine družbe naj si torej zapomnijo, da ni nečastno Mariji služiti, in naj bodo radi tega nevstrašene, da tako kmalu še druge privabijo pod svojo krasno zastavo.

Iz Podloža na Notranjskem. Naša vas ni kaj posebnega. Leži med obraščenimi hribi v skriti dolini. Zato bi bila marsikomu neznana, če bi ne

imela nad seboj vrhu gore lepo, okrog 200 let staro, božjepotno cerkev Sv. Križa, katero obiskuje leto za letom na tisoče romarjev, ki večkrat tudi v naši vasi prenočujejo. Nekaj zanimivega za oko tujca je med drugim naše okrog vasi ležeče polje, ne sicer veliko toda prijazno v ravno dolino vloženo, tako da je lepo lego kar občudovati. Vsled tega ostane slednjemu romarju v spominu ne le ono, kar je na gori doživel, pač tudi to kar se v znožju gore vidi. Živimo pri nas, kar je mogoče skromno. V severno Ameriko so odšle skoro vse boljše moči, namenoma da z delom rok poskrbe sebi in svojim boljše prihodnost. Dosedaj nam dohajajo vgodna poročila, pa tudi tu in tam lepi novci, zato smemo biti ponosni na svojce v daljnem svetu. Pri vsakdanjih opravilih nam je včasih zelo tesna, posebno tam, kjer je izročeno vse le ženskim rokam, pa pomagamo si po moči med seboj in z božjo pomočjo je vse storjeno. V prostih urah nas poučuje in vedri „Domoljub“, kateri zahaja redno skoro v vsako drugo hišo. Tudi „Bogoljub“ nas obiskuje, po nekem zunaj kraja živečem domačinu kakor pred leti „Domoljub“, in nam zelo vgaja, posebno mladina slastno sega po njem. Vsiljuje se nam tudi brezverski „Rodoljub“, katerega pa razun dveh nihče ne mara. Zato bi bilo želeli, da ga slavno poštno odpraviteljstvo v Ložu ne vsiljuje za nošnjo na dom našim ljudem, kdor ga hoče imeti, naj pride sam ponj; škode pa tudi ni, če tam ostane. Sploh rečeno, list ki hoče na vsaki, tudi nesramni način ograditi toliko za splošni blagor med nami delujočega duhovnega voditelja preč gospoda Petra, zasluži le peč ali pa stranišče. — Povedati bi imeli tudi o novici, katera se je te dni bliskoma raznesla, da dobimo od Rakeka na Prezid krajevno železnico, pa se nam zdi le prazna bajka. Čemu je treba pri nas železnice? Onih par vozov lesa že odpeljejo konji in voli, tako tudi obratno za nizko ceno vsakdanje potrebščine. Kje je pa tudi zato napravo 3 milijone goldinarjev? Pri onih, kateri jo žele, gotovo ne! Zato je menda ta misel še manj kot trikrat nič.

Iz Mekinj. O našem društvenem gibanju je „Domoljub“ že nekaj objavil. Poročal je, da je tukajšnje kat. slov. izobraževalno društvo koj prvi mesec svojega obstanka priredilo gledališko predstavo. Da ne bi kdo sumil, da je društvo otrpnilo ali celo zmrznilo — pa kar je vsprilo srpanovega solnca nemogoče — naj omenim še nekaj o njegovem delovanju. Prvo predavanje je oskrbel prečastiti gosp. kanonik Janez Sušnik iz Ljubljane, kateri je navzočim jako mikavno popisoval arktične pokrajine severnega tečaja ter Fritjof Nansenovo ekspedicijo. Dne 15. in 16. avgusta so dekleta vpriporile lepo igro „Smrt Marijina“ s pevskimi in tam-

buraškimi točkami. Burno ploskanje je svedočilo, da je ves vsopred veselice občinstvu ugajal. Udeležila so se veselice zastopstva bratskih društev iz D. M. v Polji ter Rodice. Poleg kmetskih ljudi bilo je tudi precej inteligence navzoče. Ne bom navajal imen posameznih kakor zadnjič, ko sem se nekemu gospodu zameril, da mi zdaj žuga, ker je svoje ime v „Domoljubu“ bral.

Ker je bilo treba, precejšen del društvenih dohodkov žrtovati za napravo gledališkega odra, vzdržuje društvo za sedaj samo 5 iztisov „Slovenskega Lista“ ter 5 iztisov „Mira“, ki krožijo med udi. Ko se društvo gmotno okrepi, bode vodstvo vso pozornost obrnilo za napravo društvene knjižnice.

Iz tega je razvidno, da ima vodstvo prospeh društva pred očmi, vsaj pri tako nizki članarini — 1 krona — se ne more več storiti. Tajnik.

Iz Zatičine se nam poroča: Že petič so naši čč. oo. cistercijani najslovesneje obhajali god redovnega patrona sv. Bernarda 20. t. m. Slavnostni govor je govoril naš rojak č. g. beneficijat J. Potokar iz Šmartna pri Litiji. Slovesno pontifikalno sv. mašo pa je opravil naš mil. g. opat. Cerkvene slovesnosti se je vdeležilo veliko število svetnih duhovnikov, med njimi msgr. Jeriha iz Novega Mesta, direktor Matica iz Zagreba, izmed redovnikov frančiškan p. Rajnerij, p. Popotnik, prior usmiljenih bratov in mnogo vernega ljudstva. — Ob 3. uri popoldne je imel mil. g. opat slovesne večernice. — V predpraznik sv. Bernarda je dokončal novicijat fr. Bernard Marenčič iz Kranja ter napravil navadno obljubo in prejel črni škapulir. Samostan ima sedaj 2 patra in 1 fratra Slovenca. Dal Bog, da se oglasi kmalu kaj novih moči.

Iz Podkrajja nad Vipavo. Pri nas bodo zdaj prav v kratkem občinske volitve. In zaradi tega želim svoje rojake po „Domoljubu“ nekoliko opozoriti na te volitve. Prosim vas vse zavedne volivce, prej ko pojdete volit, premislite, v kakšnem stanu so zdaj občinske stvari, zlasti kako silno slabo so občinske poti uravnane. Volite take može, ki bodo zmožni občino nekoliko predrugaciti, in jo držati v dobrem redu. Marsikaj bi se dalo doseči, ako bi bili pravi možje na krmilu. Zlasti za našo zanemarjeno mladino se bo treba ozreti, ki je v omiki jako zaostala. Mladiči, vpišite se v Marijino družbo, na veliko veselje svojega č. g. župnika in vseh poštenih ljudi! Zagotovim vas, da ta izobrazba je veliko veliko boljša od one, katero prineso večkrat vojaki domov, in katero — Bogu bodi potoženo — radi trosijo naokrog. Šestega pr. m. se je vstrelil vojak v Vipavi, baje zato ker je imel malo novcev, vendar je bil še toliko srečen, da se je spravil z Bogom, in da je na-

okoli stoječe svaril pred takim činom. Bog mu bodi milostljiv!

Podkrajčan.

Kozjanski vsevedež. „Ljuba naša slovenska domovina, nikdar mi ne izgineš iz spomina.“ Tako si je mislil „kozjanski vsevedež“ dne 4. julija ali na večer pred praznikom sv. Cirila in Metoda, ko je gledal nebroj žarečih Ciril- Metodovih kresov, ki so plapolali proti nebeškim višavam ob štajersko-hrvaški meji. Kdor je gledal ta večer z Zdolskega hribčka to čarobno razsvitljava, je bil do srca od veselja ganjen. Nad sto kresov bi bil lahko naštel. Pa še mnogo več bi jih bilo, a žalibog deževno in mokro vreme je nekoliko nagajalo. Pa narodno-katoliški Slovenci se niso ustrašili mokrega vremena, ampak ponosno palili velikanske Ciril- Metodove krese ob gromenju topičev. [S tem so pokazali, da slovenski narod čisla in proslavlja z veliko vnemo solunska brata sv. Cirila in Metoda, ki sta sejala seme božje besede v našem lepem slovenskem jeziku že več kakor pred tisoč leti po naših slovenskih deželah in užigala luč sv. vere. Tudi sedaj sv. Ciril in Metod prosita za slovenski rod! — Sveta maša - zadušnica za rajnim sv. Očetom Leon-om XIII. se je vršila v Kozjem dné 28. julija ob 9 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj; služil jo je ob asistenciji več duhovnikov pr. g. kanonik Ivan Bozina. Vdeležilo se je je večinoma vse sodnijsko uradništvo, okrajno zastopstvo, slavno županstvo, učiteljstvo s šolarji in mnogo drugih faranov. — Med 21. in 25. julijem se je ponesrečil in ubil gostilničar Franc Čepin, doma na Pilštanju. Idoč po svojih opravkih od Razborja blizu Zidanega mosta proti domu, dohitel ga je večerni mrak, v katerem je revež zabredel in zašel na več metrov visoko skalovje, s katerega je padel v globoki prepad. Šele čez tri dni so ga našli mrtvega. Bog bodi milostljiv sodnik njegovi duši. — Dne 28. julija popoldan se je ponesrečil novomašnik iz IV. leta č. gosp. Ivan Škrbec iz Podsrede. Peljal se je namreč na zlato sv. mašo v Polje, pa nesreča ga je medpotoma dohitela. Ravno na ovinku pri kapelici Matere Božje nad Bučem se je odtrgalo oje na koleseljnu in zagnalo konje na stran, in vsled tega se je koleselj prevrgel s č. g. novomašnikom, ki si je zlomil eno nogo skoraj popolnoma. Omenjeni gospod bi imel dné 16. avgusta služiti novo sveto mašo, a huda nesreča je to preprečila. Očepeljali so ga v Gradec v bolnišnico, v kateri bo moral gotovo nekaj tednov ostati. Velika žalost je to za Podsredške farane; a še večja za g. novomašnika, ker ne more stopiti pred oltar Gospodov. Daj Bog, da kmalu okreva! — Dne 29. julija je obhajal v Polju ob Sotli č. g. župnik Martin Kragl zlato sv. mašo v krogu svojih duhovnih sobratov in obdan od udanega mu ljudstva. Častitamo! — Boj s ciganskim

lopovom je imel dné 23. julija v Lesičnem (okraj Kozje,) orožnik postajevojda g. Košar z Zidanega mosta, ki je hudo ranjen. O tém ciganskem boju natančneje prihodnjič.

Slovenski novičar.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Pre-meščeni so bili naslednji častiti gospodje: Josip Demšar, kape'an v Kočevju, kot prefekt v knezoškofovsko Alojzijevisčje; Josip Koblar, kapelan v Ribnici, kot ekspozit na Goro pri Sodražici; kapelan Anton Skubic iz Cerknice v Ribnico; Ivan Plahutnik z Iga v Cerknico; Frančišek Zupančič iz Črnomlja na Ig; Ivan Baloh iz Kranjske gore v Mengeš; Anton Čop iz Bohinjske Bistrice v Kranjsko goro; resignirani župnik Frančišek Pavlin s Cola kot župni upravitelj k Sv. Trojici nad Cerknico; kapelan Ivan Janc od Sv. Križa pri Litiji kot župni upravitelj na Col; Evgen Legat iz Planine k Sv. Križu pri Litiji; Alojzij Merhar iz Šmartnega pri Litiji v Planino; Janez Erjavec iz Boštanja v Šmartno pri Litiji; Josip Ocepek iz Čemšenika v Boštanj; Jakob Ogrizek iz Hinj v Vreme; Josip Perz iz Črmošnjic v Hinje; Jak. Žust iz Radeč pri Zidanem mostu v Krško; Josip Podlipnik iz St. Janža v Predoslje; Valentin Remškar iz Preddvora kot ekspozit v Matenjo vas pri Slavini; Alojzij Podobnik od Sv. Trojice pri Tržišču na Studenec; Josip Sever iz Cerkljan pri Krškem k Sv. Trojici pri Tržišču; Jakob Pokoren iz Starega trga pri Poljanah na Dole pri Litiji; Peter Janc iz Toplic v Stari trg pri Poljanah; Andrej Magajna iz Loškega potoka v Knežak; Leopold Kolbezen iz Dolenje vasi v Faro pri Kostelu.

Na novo nameščeni so bili naslednji čč. gg. semeniški duhovniki: Josip Logar kot kapelan v Kočevju; Leopold Podlogar v Črnomlju; Martin Drolic kot drugi kapelan na Igu; Martin Pečarič v Čemšeniku; Matej Ahačič v Radečah pri Zid. mostu; Martin Stular kot drugi kapelan v Mirni peči; Mihael Kmet v Loškem potoku, Janez Kozina v Dolenji vasi. — **Na novo nameščeni čč. gg. novomašniki:** Rudolf Cepuder kot kapelan in beneficijat v Gorjah; Janez Jovan kot kapelan v Bohinjski Bistrici; Josip Kraker v Črnomošnjicah; Frančišek Vovko v Starem trgu pri Ložu; Frančišek Steržaj v St. Janžu; Josip

Gostiša v Predvoru; Leopold Černe v Cerkljah pri Krškem; Peter Natlačen v Toplicah; Janez Mikuš kot drugi kapelan v Poljanah nad Škofijo Loko.

Osebnosti iz ljubljanske škofije. Kanonično vmeščen je bil včeraj na župnijo Škofijan pri Turjaku. g. Jakob Merc, dosedaj župnik pri Sv. Trojici nad Cerknico. — Semeniški duhovnik g. Martin Pečarič je nameščen kot kapelan v Boštanju mesto v Črnučenju. — Č. gospod Josip Žagar, kapelan v Dobropoljah, je premeščen za župnega upravitelja v St. Lovrenc ob Temenici. — V Dobropolje je premeščen g. kapelan Anton Golč iz Mengša.

Prezentiran je za župnijo Babno polje g. Adolf Knol, odtodni župni upravitelj, in za župnijo Poljanice g. Frančišek Šturm odtodni župni upravitelj.

Zlato mašo bo obhajal v nedeljo, 6. septembra tega leta ob 10. uri v Podšentjurju pri Izlaki g. Frančišek Jeršič, župnik v pokoju.

Spremembe v franc. provinciiji. V Ljubljano pride P. Regalat Čebulj. Na sveto Goro: P. Avrelij Knafelj gvardian, P. Franc Ambrož. V Novomestu: P. Atanazij Avser za učitelja. V Kamniku: P. Klemen Grampovčan katehet. V Pazinu: P. Kriostomus Wester. V Nazaretu: P. Eleks Hamler in P. Anzeim Murn. V Mariboru: P. Kalist Heric gvardian, P. Filip Perc vikar, P. Kasijan Zemljak in Friderik Saller kapelana. Sv. Trojica: P. Kajetan Kogej vikar, P. Albert Pirc katehet in kapelan. Brezje: P. Alkantara Čertano, P. Maks Brelih, P. Norbert Sušnik.

Provincialom kapucinske provincije na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem je izvoljen P. Edvard Bervar, rodem Novomeščan.

Desetletnico mašništva so na Brezjah praznovali sošolci ter tem povodom presvetlemu knezoškofu poslali udanostno izjavo in 110 krom za zavode. Presvetli knezoškof se je po g. mošenjskem župniku Trpinu prijazno zahvalil vsem.

Osebnosti. Župnijo Reteče je dobil g. župnik Andrej Šimenc, doslej župnik pri St. Lovrencu. — Župnikom na Katinari pri Trstu je imenovan velečastni gospod Josip Stržinar, dosedaj upravitelj župnije Kontovelj.

Župnija Slap pri Vipavi je podeljena dosedanjemu tamošnjemu kuratu g. Valentinu Marčiču.

Umrl je 20. t. m. zjutraj veleslužni, pred. gospod Martin Narobe, župnik zlatomašnik v Zapogah pri Smledniku. Star je bil 82 let. Vsem znancem se priporoča v priazen spomin in molitev. R. I. P.

Župnikom na Opčini pri Trstu je imenovan g. gospod Ivan Slavec, dosedanj župnik na Repentabru.

Velivci, pozor! Za dopolnilno volitev v državni zbor dne 10. septembra je deželna vlada določila, da volijo manjše občine v sosednjih občinah, in sicer

v ribniškem sodnem okraju: Občina Dane v Jurjovici, občina Gora v Loškem Potoku, občina Vel. Poljane v Sušju. V litijem okraju: Občina Kolovrat v Kandršah, občine Stepanja vas, Zagorica, Podboršt in Prapreče volijo Podgaborom, občine Temenica, Radohova vas, Leskovec, Češnjice in Vel. Pece v Dobu; občine Luče, Križnavas in Dedendol v Zalni, občina Muljava na Krki; občine Draga, Gorenja vas in Hudo v St. Vidu. V ljubljanski okolici: Občina Pijava Gorica v Želimljah, občina Vrbljene v Tomišlju.

Romarski vlak v Oglej in na Sv. Goro. Romarski vlak v Oglej in na Sv. Goro odide iz Ljubljane na Mali Šmaren v torek, 8. septembra, okoli 11. ure zvečer. Ob 5. uri zjutraj prihod v Villa Vincentina (zadnja postaja), ob 6. uri v Oglej. Ob 7. pridiga, tiha sv. maša z blagoslovom, vmes sv. obhajilo. Zajutrek. Ob 9. pridiga in pontifikalna sv. maša. Po maši ogledovanje bazilike, kript, muzeja, na stolp itd. Ob 12. obed.

Ob 1. odhod iz Ogleja, ob 2. iz Villa Vincentina, ob pol 4. prihod v Gorico, odtod z omnibusi ali peš v Solkan in odtam peš na Sv. Goro. Ob pol 7. vhod v svetišče in pete litanije.

Zjutraj ob 6. pridiga in tiha sv. maša z blagoslovom, med njo sv. obhajilo. Potem zajutrek. Ob 9. pridiga in pontifikalna sv. maša. Ob 11. obed, ob 12. odhod z gore, ob 4. iz Gorice, ob 10. v Ljubljani.

Prosilo se bo v Rimu, da vsi udeležniki, ki prejmejo svete zakramente, dobé popolni odpustek.

Tedaj torej še enkrat prosimo, da bi oglašenci v oznaki prejemajočih mogoče v poslali (za II. razred 12 K, za III. 7.80).

Romarjev na Sveto Goro in v Oglej je oglašanih nad 700.

Na Bledu zidajo novo cerkev v gotičnem slogu po načrtih slovečega graditelja Friderika barona Schmidta. Stavbenemu odboru na čelu je knez Ernst Windischgrätz. Ta odbor nabira darove za zgradbo, da bi župljane obvaroval stroškov. Odbor se nadeja, da izvrši svojo nalogo do prihodnjega leta, ob 900letnici, odkar je cesar Henrik podaril Bled briksinskim škofom.

Sestanek krščansko-mislečega učiteljstva in dijaštva se je vršil pretekli torek v Ljubljani. Na sestanku se je videlo, da so se vrste katoliškonarodne inteligence v teh dveh stanovih silno pomnožile, zato „Narodovci“ pihajo jeze. Učiteljstvo je ustanovilo „Hranilnico in posojilnico slovenskih učiteljev“. Dijaštvo in učiteljstvo je imelo skupen manifestacijski shod za slovensko vseučilišče.

Vinska trta na Dolenjskem obeta letos dobro kapljico. Vina celo več kot lani. Vinogradi, ki so zasajeni z ameriško trto — domače je že itak malo — so polni grozdja. Če se vreme obdrži do srede oktobra ugodno, bo trgategv poplačala trud. A treba

je, da se vinski kupci malo bolj pobrigajo za dolensko vino. — Tudi sadje dobro kaže.

Iz ječe pobegli bivši orožnik Smolej v Ameriki. Po Ljubljani se govori, da je iz ječe tukajšnjega dež. sodišča pobegli bivši orožniški postajevodja Smolej, ki je bil radi goljuhnje obsojen na več let ječe, pisal iz Amerike, da se mu je posrečilo dobiti svobodo in da se ne misli več vrniti iz Amerike nazaj na ljubljanski Žabjak.

Iz Strug. 24. avg. 1903. Jernej Pogorelec, posestnik in kovač v Podtabru bo postavil mlin z motorjem na bencin, kar bo velika dobrota za naš kraj. V Črnomvrhu pa postavljata Ribničana Jož. in Jakob Klun parno žago v svojem gozdu. Pa naj še kdo reče, da ne napredujemo Stružanci.

Požar v Vačah. V Vačah je dne 14. avgusta pogorelo 42 hiš s postranskimi poslopji. Dne 14. avgusta ob pol enajstih dopoldne so zakurili pri Farbarju otroci blizo skednja, ki je bil hipoma ves v plamenu. Odtod se je razširil ogenj na vse strani z nepopisno hitrostjo ter upepelil 40 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Na gašenje niti misliti ni bilo, ker se je ogenj širil prehitro. Ljudje so rešili živino in to kar so imeli obleke na sebi. Več svinj je zgorelo. Zgorel je ves živež, vsa krma in več žita, ker so nekateri že precej omlatili. Nenasitni plamen je pretil tudi ponosu vaškega trga, veličastni cerkvi. Bila je v veliki nevarnosti; nad božjim grobom in v zakristiji je že gorelo. Okna so popokala v cerkvi vsa. Rešila jo je deloma vzvišena lega, zlasti pa gre hvala vrlim litijskim ognjegascem, ki so prihiteli na pomoč navzlic veliki daljavi nepričakovano hitro in neumorno delali cel dan, celo noč, na Vel. Šmaren cel dan in ravno tako še v nedeljo. Bodi jim na tem mestu izrečena zaslužna iskrena zahvala in priznanje, prav tako tudi gg. orožnikom iz Litije in Zagorja. Kapelanija, šola, pošta, orožniško poslopje je do tal pogorelo. Ostalo je župnišče in na spodnjem koncu par hiš, ker je veter vlekel v nasprotno stran. Večjih nesreč pri ljudeh hvala Bogu ni bilo. Samo babica Terezija Zupančič je umrla še isti dan vsled strahu, in par ljudi se je onesvestilo. Ljudstvo bridko občuti in objokuje strašno nesrečo in se proseče priporoča usmiljenim srcem za kako pomoč. Vsak dar hvaležno sprejme župni ali županski urad na Vačah. Ljudstvo je sicer ob razvalinah svojega imetja skoraj obupano, a vendar zaupno obrača pogled k Onemu, ki je tudi Oče sirot, in ga prosi, naj obudi nesrečnim pogorelcem prav mnogo usmiljenih in požrtvovalnih src in naj jih sam podpira v njih bedi. Pogorelo je skupno 38 hiš in 43 gospodarskih poslopij. Škoda je cenjena na 448.600 kron, zavarovani pa so bili pogorelci le za 83.000 kron. Štirje pogorelci sploh niso bili zavarovani.

Dolenja vas pri Ribnici. Kakor lansko leto, se je zopet letos pri nas praznovala slavnost porcijunkuljskih odpustkov, katerih so se ljudje iz domače in tujih župnij v prav obilnem številu vdeleževali; kajti bilo jih je v soboto in v nedeljo še čez 800 pri sv. obhajilu. Prav veselo je bilo videti, da so se letos tudi moški s toliko vnemo sv. odpustkov posluževali in jih je tako veliko k sv. obhajilu pristopilo. Zato pa prelepa zahvala vsem gospodom: Ribniškim kaplanom in Grčarskemu župniku in zlasti še Dobropoljskemu kaplanu g. Jož. Žagar-ju ki je s svojim vnetim govorom korist in prednost porcijunkuljskih odpustkov tako živo popisal, ter vse za prejemanje sv. zakramentov tako močno vnel. — Naj bo vse v čast Božjo, zveličanje neumirajočih duš in vernim dušam v vicah v pomoč!

Iz Šmartna pri Litiji se poroča: Slovenska trobojnica je visela v nedeljo 23. t. m. raz stolp podružnične cerkve sv. Katarine na Bregu. Ob 10. se je blagoslovil prenovljeni stolp in na to je bila peta sv. maša, da smo se v prenovljeni cerkvici zahvalili Bogu, da se je posrečilo vrlim Brežanom, zlasti obema ključarjema, takó hitro popolnoma prenoviti stari stolp, ki napravlja na gledalca sedaj najboljši vtis. Stolp je prekril v vsesplošno zadovoljnost daleko znani g. župan iz Št. Vida nad Ljubljano Belec. — Tudi podružnična cerkev sv. Jurja ob Savi je dobila novo streho. Vsa čast vrlim posestnikom obeh podružnic, ki tako skrbé za lepoto hiše božje.

Narodno gospodarstvo.

Vzorci za pekarske zadruge.

(Dalje.)

Kolikrat se je pa zgodilo, da je bil krušni dan ravno takrat, ko je gospodar svoje delavce najbolj potreboval, saj je gospodar na kmetih od vremena tako silno odvisen. Mnogokrat se je zgodilo, da je bil ravno krušni dan tu, a pri hiši ni bilo moke, ker mlin na veter ni tekell; tedaj pa je bilo ubogo ljudstvo prisiljeno iskati kruha v mestu pri peku; a tu je bil kruh v primeri z dobroto mnogo predrag, kajti pek ga je drago zaračunal, ker so mu dajali ljudje le od časa do časa kaj skupiti in niso bili stalni naročniki. Ako je drugikrat delavcu kaj žita ali moke preostajalo, je skušal se je iznebiti in če tudi z največjo izgubo. Kako žalostna slika življenja na kmetih je to in kakšen večni vir nezadovoljnosti za celo ljudstvo od gospodarja do najnižjega delavca doli!

Saj tudi mlinarjem na veter niso cvele rožice, ker je bilo treba razmeroma veliko več mlinov kot bi jih bilo potreba, samo zato, da se je mogel pretolči brezveterni čas.

Ali ne vladajo v marsičem podobne razmere tudi pri nas marsikje? Pojdimo zlasti na krašnato Notranjsko ali v suhe dele Dolenjske in prepričali se bomo, da ni nič boljše nego je bilo svoj čas v opisanem sleškem kraju. In vendar bi bilo tako lahko od pomoči. V takih krajih naj bi se ljudje združili in napravili najprej skupni mlin, ki bi ga gnala para (če ni namreč vode) ali bencin. Od skupnega mlina pa do pekarnice je pa samo še en korak in sicer ne težji in ne dražji od prvega, tako da mi je čisto neumljivo, kako morejo nekateri dvomiti o izpeljivosti, ali celo o primernosti in potrebi teh zadrug za naše kraje.

Zadružno pekarno je osnovalo l. 1891 in sicer 23 udov, to število se je pomnožilo do l. 1896 na 32 članov.

Zadruga je bila ustanovljena v prvi vrsti v interesu delavcev, katerim je imela biti tako zagotovljena možnost dobiti iz deputatnega žita dober in tečen kruh.

Po pravilih te zadruge tudi ni izključena prodaja zadružnega kruha neudom.

Posebej se nam zde važne še te-le določbe:

1. Delež znaša 36 K.

2. Vsak član je porok za desetkratni svoj vplačani delež.

3. Udje ne smejo naprej prodajati zadružnega kruha in drugih mlinarskih izdelkov.

Vsak ud ima plačati prejeto blago (kruh, moko, otrobi itd.) vsak mesec posebej do 10. dne prihodnjega meseca. Ako odlaša do 1/4 leta, ima plačati obresti po 5%. Na drobno se prodaja kruh v Vin-

cigu samem in še na dve milji na okrog. Prodajalci dobé za vsakih 5 funtov prodanega kruha po 36 v nagrade.

Zadruga se je imela od začetka boriti z velikimi težavami, ker je bilo l. 1891/92 težko dobiti dobrega žita po primernih cenah in v dovoljni množini. Ravno tako je bilo prodajanje moke od začetka težavno, ker so tedanji diferencijalni tarifi omogočili uvažanje velikih množin moke po mnogo nižjih cenah, nego je mogel to storiti zadružni mlin. Te težave se pozneje niso ponavljale; a delovanje zadružne pekarnice je imelo to posledico, da so bili tudi peki prisiljeni peči tako dober kruh kakor v pekarni, pa ga tudi dajati po času primerni, t. j. od pekarnice zahtevani ceni, ki znaša sedaj v zadružnih prodajalnicah 10-8 v za 1 funt (kruha) lepega rženega kruha, to velja za neude, udje pa dobivajo funt kruha za 9 v, drugi kmetovalci pa, ki so z zadr. mlinom in pekarno v kaki svezi, pa dobijo kruh po 10-2 v za funt. Dalje so tudi mnogobrojni veterni mlini prisiljeni izdelovati boljšo moko, kot je bila popreje. Zato se nič ne čudimo, ako so dotični krogi s prva proti zadruzi srdito rovali. A sedaj so peki vže davno z zadruzo prijatelji, tako da njih večina jemlje potrebno moko iz zadružnega mlina.

Naša izvajanja ozir pekarskih zadrug.

(Viđenjak Radivoj.)

Vspehi zadružnih pekarn po svetu so toliki, da bi lahko vsakemu odprli oči, če le nima neozdravljive mreze na njih. Tako je znašal promet v zadr. pekarni v Vincigu:

Blaga se je spečalo in sicer	Od 19. okt. 1891 do konca l. 1892		1893		1894		1895	
	stotov	za gl.	stotov	za gl.	stotov	za gl.	stotov	za gl.
Kruh	16.948	118.390	11.837	58.265	41.739	48.626	9.312	46.824
Ržena moka	730	6.503	5.233	32.637	2.886	14.698	4.046	17.142
Pšenična moka	1.758	14.999	2.086	12.829	2.161	13.151	2.756	17.794
Otrobi	9.544	—	7.236	—	7.354	—	6.306	—
Koruzni zdrob (šrot)	548	—	2.281	—	951	—	11	—
Ječmenov šrot	186	—	—	—	248	—	—	—
Bel kruh	—	2.055	—	3.654	—	2.250	—	1.975
Drugi izdelki	—	720	—	3.360	—	10.120	—	13.000
Žita in krmil se je kupilo	—	157.670	—	106.707	—	85.656	—	84.924
Čisti dobiček je znašal	—	5.867	—	7.413	—	9.245	—	12.420

Zadnja leta je promet v tej pekarni še mnogo, mnogo večji. In zato pravijo zadružniki: Ako bi bili vedeli, da se bo stvar tako lepo razvijala, bi bili napravili precej od začetka pekarno še enkrat večjo.

Zadruge prvi namen je kolikor moč dobro izkoristiti žito svojih udov, ne pa delati neposrednega dobička in kljub previdnim računom se vendar le nabere zaslužka čez 12.000 gl., ali 24.000 K. To bi bila ena podlaga naših nadaljnjih izvajanj.

Prilohodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dné 17. septembra 1903.

Loterijske srečke.

Lina,	22. avgusta	62	19	72	47	46
Trst,	22. avgusta	48	67	83	64	74
Dunaj,	19. avgusta	61	90	35	26	62
Gradeo,	29. avgusta	56	83	17	28	37

Kava in čaj

iz prve roke

to je naravnost od pridelovalca, torej popolno jamstvo za naravno, nepopačeno kavo ob najnižjih cenah.

Naša nad 100.000 orolov velika posest na otoku Java se obdeluje jako umno. Naša kava in naš čaj sta zelo blagodišča in ukusna pa jako izdatna.

Kava Javafior, izvrsten, 4¹/₂ klg. za gl. 6.65
fin, zelen, 4¹/₂ klg. za gl. 5.90
Javabrazil, mešanec, 4¹/₂ klg. za gl. 5.45

Pošilja se zadacano in franko, brez stroškov na vsako pošto. 133 6—1

Cenik brezplačno in franko.

TURK in dr.

veleposestnik na Javi.

Prodaja kave in čaja v lastni upravi.

Trst, via acquedotto, 38.

Zahvala

zavarovalni družbi „Allianz“.

Pri gori omenjeni družbi je bil kratko časa zavarovan moj mož Ivan Zobec. Po njegovi smrti izplačala mi je omenjena zavarovalna družba po svojem glavnem zastopniku g. *Ferdo Malloth-u v Ljubljani* polno zavarovalno svoto točno in brez ovir.

Doiznost mi je toraj, da izrekam temu društvu javno svojo zahvalo in jo vsakemu najtopleje priporočam.

Vižmarje pri Ljubljani 27. avgusta 1903.

Ivanka Zobec.

148 1—1

Potrdi županstvo St. Vid nad Ljubljano.

Izjava.

Jaz, podpisani Jože Hočevar, preklicujem vse žaljive besede, katere sem govoril o gospodu Alojziju Tomšiču, sodarskem mojstru v Tacnu, osobito prekličem kot neresnično, da me je on učil krasti in sosedom škodo delati, ter se mu zahvaljujem, da mi je te žalitve odpustil. 137 1—1

V Tacnu, dne 18. avgusta 1903.

Jože Hočevar.

Izjava.

Jaz, Ana Bregar, sem dné 1. avgusta t. l. v uradu „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani trdila, da v moji hranilni knjižici št. 4127 pod dnem 7. oktobra 1902 kot meni izplačane, vpisane svote nisem nikdar sprejela, in da sem za to svoto prevarjena.

Priznavam, da sem se zmotila, da sem uradnemu „Ljudske posojilnice“ storila kruto krivico, preklicujem svojo neosnovano obdolžitev in prosim odpuščenja.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1903.

Ana Bregar

152 1—1

iz Muljave, okr. Zatična št. 22.

HERBABNY-jev

podfosfornasto-kisl

apneno-železni sirup.

Ta že 33 let od mnogih zdravnikov priporočeni prani sirup rastaplja slez, umiri kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost. Železo, ki je v sirupu v lahko si privajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij. 194 13

Cena steklenici 1 gl. 25 kr. — 2 K 50 h, po pošti 20 kr. — 40 h več za zavijanje.

Svarilo! Predizdelki pod enakim ali podobnim imenom, ki pa so po sestavi in po učinku vsa različna pesnemanja naših izvirnih preparatov že 33 let obstoječega podfosfornastega kisl - apnena-železnega sirupa svarimo in toraj prosimo, zahtevati izrečno Herbabny-jev „apneno-železni sirup“ in gledati na to, če ima vsaka steklenica pristanjeno uradno vpisano varstv. znamko.

Edina izdelovalnica in skladišče:

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“

VII. 2. Kaiserstrasse 73—75.

V zalogi skore v vseh lekarnah na Dunaju, v Ljubljani in drugod. V zalogi je pri gospodih lekarnarjih: v Ljubljani: M. Mardetschlager, G. Piccoli, U. pl. Trnkoczy, J. Mayr; Celje: O. Schwarzl & Co., M. Rauscher; Reka: F. Prodram G. Prodram, A. Schindler, A. Mirzan; Breze: G. Elzasser dediči, Seveden: F. Kordon; Celovec: P. Hauser & J. Pichler, P. Birnbacher vdova, J. Kometter, V. Hauser & R. v. Hillinger; St. Vid: C. Schiehl, Trbiž: J. Siegl; Trst: C. Zanetti, A. Suttina, A. Filipi, dr. V. Serravallo, E. pl. Leitenburg, P. Prendini dediči, M. Ravasini; Beljak: Jobst & Schneider, L. Asmann; Črnomelj: F. Haika; Velikevce: J. Jobst; Veljperk: A. Huth.